

Klass: Eurotiomycetes, **Ordning:** Mycocaliciales, **Familj:** Sphinctrinaceae, **Släkte:** *Sphinctrina* (parasitspikar), **Art:** *Sphinctrina leucopoda* - liten parasitspik Nyl. **Synonymer:** *Sphinctrina pedata* (Stenh.) R.Sant., *Sphinctrina kylemoriensis* (Larbal. ex Leight.) Cromb., *Sphinctrina obscurata* sensu Nádvd.

Kännetecken

Liten parasitspik är en svamp som växer parasitiskt, främst på porlav *Pertusaria pertusa*, men ibland på andra *Pertusaria*-arter och på skuggklotterlav *Opegrapha gyrocarpa*. Fruktkropparna är upp till 0,4 mm höga, med ett blekt till mörkbrunt skaft och ett skinande mörkbrunt, rundat huvud. Skaftet är lika långt, eller upp till 2,5 gånger så långt, som huvudet. Apotheciesnitt är K- och sporerne klotformade, mörkbruna och 4–6 µm i diameter. Arten kan lätt förväxlas med kortskaftad parasitspik *Sphinctrina turbinata*, som har oskaftade till mycket kort skaftade fruktkroppar, K+ röda apotheciesnitt, och med ladparasitspik *S. anglica*, som dock inte är parasitisk på porlavar *Pertusaria*. För skillnader gentemot övriga parasitspikar *Sphinctrina*-arter, se också ladparasitspik *S. anglica*.

Utbredning och status

Arten är känd från Skåne till Bohuslän och Uppland samt Hälsingland och Ångermanland. Bara ett tjugotal fynd har gjorts efter 1980 och arten är uppenbarligen försvunnen från flera landskap. Den är dessutom känd från övriga Europa, Nord- och Sydamerika, Australien och Japan.

Ekologi

Liten parasitspik förekommer huvudsakligen på gamla ekar i tämligen öppna lägen. Ett aktuellt fynd i Småland är gjort på bok i bokskog. Från Ångermanland finns ett fynd på skuggklotterlav *Opegrapha gyrocarpa* på en fuktig klippa. Ibland växer den tillsammans med sin släkting kortskaftad parasitspik *Sphinctrina turbinata*.

Hot

Arten hotas genom de öppna hagmarkernas och särskilt ekhagarnas tillbakagång. Till stor del torde också artens tillbakagång bero på luftföroreningar.

Åtgärder

Lokaler med liten parasitspik bör skyddas. Öppna, äldre ekbestånd bör hållas öppna.

Litteratur

Arup, U. & Ekman, S. 1997. Presentation av arterna. I: Arup, U., Ekman, S., Kärnefelt, I. & Mattsson, J.-E. (red.), *Skyddsvärda lavar i sydvästra Sverige*. SBF-förlaget, Lund.

Löfgren, O. & Tibell, L. 1979. *Sphinctrina* in Europe. *Lichenologist* 11: 109–137.

Tibell, L. 1980. Lavordningen Caliciales i Sverige. Släktena *Cyphelium*, *Microcalicium*, *Sphaerophorus*, *Sphinctrina*, *Thelomma* och *Tholurna*. *Svensk Bot. Tidskr.* 74: 55–69.

Författare

Leif Tibell 1984. Rev. Ulf Arup 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.